

KOMMUNAL FÖRFATTNINGSSAMLING

Antagen av kommunfullmäktige 2017-10-26, § 213

Reviderad av omsorgsnämnden 2024-12-18, § 172

Gäller fr o m 2025-01-01

Avgiftstaxa för äldre- och funktionshinderomsorgen med tillämpningsanvisningar

1. *Avgiftspliktiga personer*

- 1.1 Avgifter för service och omvårdnad till personer som bor i ordinärt boende eller särskilt boende.
- 1.2 Vid beräkning av avgifter för makar och registrerade partners läggs makarnas inkomster samman och fördelas därefter med hälften på vardera maken. Biståndsbeslutet gäller den enskilda personen var för sig, serviceinsatserna kan variera för vardera maken och därför beräknas också avgifter för varje enskild person.
- 1.3 Undantag från 1.2 - Makarnas inkomster läggs inte samman om följande två förutsättningar är uppfyllda:
 - make i särskilt boende har lägre inkomst än ”hemmaboende” make
 - den ”hemmaboende” maken har inte någon hemtjänst eller någon annan avgiftsgrundande insats
- 1.4 Sammanboende skall beräknas som ensamstående eftersom det inte finns någon lagreglerad underhållsskyldighet dem emellan.

2. *Förbehållsbelopp*

- 2.1 Med förbehållsbelopp avses det belopp som den enskilde skall ha rätt att behålla av sina egna medel innan avgift får tas ut för hemtjänst, dagverksamhet och kommunal hälso- och sjukvård.

Förbehållsbeloppet består av ett minimibelopp och den enskildes bostadskostnad. (8 kap 7 § SoL).
- 2.2 Minimibeloppet skall täcka normalkostnader för livsmedel, kläder, skor, fritid, hygien, dagstidning, telefon, hemförsäkring, öppen hälso- och sjukvård, tandvård, hushållsel, förbrukningsvaror, resor, möbler, husgeråd och läkemedel.
- 2.3 Reglerna om minimibelopp innebär inte att kommunen ska betala ut medel till en omsorgstagare för att hon eller han ska uppnå den i lagen angivna nivån för

minimibeloppet. De personer, som trots avgiftsbefrielse, saknar medel för att kunna uppnå en skälig levnadsnivå kan ansöka om försörjningsstöd enligt socialtjänstlagen.

- 2.4 Minimibeloppet bygger på Konsumentverkets hushållsbudget avseende hushållskostnader för sammanboende och ensamboende personer 61 år och äldre. Kommunen ska under vissa förutsättningar fastställa minimibeloppet till en högre nivå (8 kap 8 § 1:a st SoL). Detta gäller om den enskilde på grund av särskilda omständigheter har behov av ytterligare medel. Behovet ska vara av varaktig karaktär (regelbundet återkommande kostnad under i vart fall större delen av ett år) och avse ett inte oväsentligt högre belopp. Kommunen kan också i vissa fall minska minimibelopp (8 kap 8 § 2 st SoL) om den enskilde inte har en utgiftspost som ingår i det angivna förbehållsbeloppet därför att kostnaden ingår i avgiften för hemtjänst och dagverksamhet, kostnaden ingår i avgiften eller hyran för bostad i särskilt boende eller om insatsen ges kostnadsfritt av kommunen.

2.5 Minimibelopp

- 2.5.1 Minimibelopp för personer 61 år och äldre är en tolfteedel av 1,4789 gånger prisbasbeloppet för ensamstående och en tolfteedel av 1,2066 gånger prisbasbeloppet för sammanlevande makar och sambor. Det innebär i 2025 års prisnivå 7247 kronor per månad för ensamstående och 5912 kronor per månad och person för sammanlevande makar och sambor.
- 2.5.2 Minimibelopp för personer 60 år och yngre fastställs till 10 procent högre belopp än de angivna i avsnitt 2.5.1. Det innebär i 2025 års prisnivå 7971 kronor per månad för ensamstående och 6504 kronor per månad och person för sammanlevande makar och sambor. (Regeringen anser att det finns två situationer när kommunerna bör höja minimibeloppet för yngre. Den ena situationen gäller kost eftersom normalkonsumtionen för personer 60 år och yngre är högre. Den andra gäller yngres behov av medel för att möjliggöra bosättning och familjebildning etc. Regeringen har bedömt att uppräknings bör ske med upp till 10 procent).

2.6 Höjning av minimibelopp

Med de förutsättningar som anges i 2.4 kan höjning av minimibelopp exempelvis gälla följande kostnader:

- fördyrad kost, t ex på grund av att maten erhålls via hemtjänsten i ordinärt eller särskilt boende eller i dagverksamhet,
- äldre och funktionshindrade personers familje- och arbetssituation, t ex underhållskostnad för minderåriga barn, arbetsresor samt andra kostnader som behövs för en familjs underhåll,
- kostnader till följd av funktionshinder, bl a för rehabilitering/habilitering inkl resor,
- yngre funktionshindrade personers rätt till fritidsaktiviteter som är naturliga för yngre personer, samt
- kostnader för god man.

Kostnader för mat

Den vanligaste höjningen av minibeloppet gäller matkostnader. Posten livsmedel i minimibeloppet beräknas till 3350 kronor per månad i 2025 års prisnivå (för personer 61 år eller äldre) och fördelas enligt följande:

Frukost	20 %
Lunch/Huvudmål	40 %
Mellanmål	10 %
Middag	30 %

Som exempel kan nämnas:

- En person köper livsmedel för tillagning i hemmet. Då gäller beloppet 3350 kronor och det täcks av minimibeloppet.
- En person köper ett mål färdiglagad mat per dag via matdistribution. Kostnaden för maten är 30 dagar x 107 kronor = 3210 kronor. I minimibeloppet ingår 3350 kronor x 40 % = 1340 kronor. Minimibeloppet höjs med 2010 kronor.
- En person på särskilt boende för äldre betalar 4394 kronor för maten. Minimibeloppet höjs med mellanskillnaden mellan 3350 kronor och den faktiska matkostnaden, d v s med 1044 kronor.

Dubbla boendekostnader

En annan situation där minimibeloppet ska höjas är t ex när den enskilde flyttar till en särskild boendeform och fortfarande har kvar sin tidigare bostad. Om den enskilde stadigvarande ska bo i särskilt boende höjs minimibeloppet under uppsägningstiden av ett hyreskontrakt eller den tid som behövs för att sälja bostadsrätten/huset. I normalfallet är denna tid 3-4 månader.

2.7 Sänkning av minimibelopp

För personer som bor i särskilt boende och där någon av nedanstående poster ingår i hyra eller där posten ges kostnadsfritt av kommunen sänks minimibeloppet med motsvarande summa eftersom de ingår i minibeloppet.

- Hushållsel: år 2025 beräknat till 203 kronor per månad
- Förbrukningsvaror: år 2025 beräknat till 236 kronor per månad
- Möbler m m: år 2025 beräknat till 81 kronor per månad

Beloppen förändras efter prisbasbeloppet.

3. Beräkning av avgiftsunderlag – avgiftsgrundande inkomst

Med avgiftsunderlag avses den inkomst som den enskilde kan antas komma att få under de närmaste tolv månaderna, fördelad med lika belopp per månad.

Beräkning av avgiftsunderlaget beräknas utifrån aktuella förvärvsinkomster som är skattepliktiga enligt inkomstskattelagstiftningen med tillägg av vissa typer av ersättningar som är undantagna från beskattning i Sverige. Bostadsbidrag, bostadstillägg och särskilt bostadstillägg skall anses som inkomst. Förmögenhet påverkar inte avgiftsunderlagets storlek. I fråga om makar skall den enskildes inkomst anses utgöra hälften av makarnas sammanlagda inkomster.

För kapitalinkomster gäller senaste taxering.

Vid beräkning av avgiftsunderlag skall den enskildes nettoinkomst, d v s inkomst efter skatt användas. Vid beräkning av nettoinkomst ingår följande uppgifter:

Inkomst av tjänst m m

- aktuella pensionsinkomster, t ex Folkpension, pensionstillskott, ATP, SPV, KPA, SPP, privata pensionsförsäkringar, IPS-konton, övriga pensioner
- övrig inkomst av tjänst, t ex förvärvsinkomst, sjukpenning, livränta, föräldrapenning, arbetslöshetsersättning.
- utländska inkomster, t ex pensioner och invaliditetsförmån
- ersättningar som är undantagna från beskattning: studiemedel i form av studiebidrag, skattefria stipendier till den del de överstiger 3 000 kronor i månaden, avtalsgruppsjukförsäkringar (AGS-försäkringar).

Aktuella inkomster hämtas månatligen hos Riksförsäkringsverket (RFV). För uppgifter som inte automatiskt kan erhållas varje månad görs beräkning av inkomsten för året enligt den inkomstuppgift som lämnats till kommunen för beräkning av avgifter. Den enskilde är själv skyldig att meddela ändrade inkomster under året till kommunen.

Inkomst av näringsverksamhet

Inkomst av näringsverksamhet skall beräknas enligt 14 kap. 21 § inkomstskattelagen (1999:1229). Det är dock endast överskott som skall ingå i avgiftsunderlaget. Det innebär att den beräknade inkomsten av näringsverksamhet skall korrigeras på så sätt att avdrag för tidigare års underskott, och avdrag för kostnader för egen pension till den del det inte överstiger ett halvt prisbasbelopp, skall öka den beräknade inkomsten av näringsverksamhet.

Bostadstillägg

Bostadsbidrag, bostadstillägg och särskilt bostadstillägg skall anses som inkomst.

Inkomst av kapital

Som inkomst medräknas endast överskott. Beräkning av överskottet i inkomstslaget kapital grundas på den faktiska inkomsten enligt deklara-tionsvärden per den 31 december året innan avgiftsperioden.

Övrigt

Barns inkomster skall inte medräknas i avgiftsunderlaget.

Handikappersättning och vårdbidrag skall inte räknas som inkomst (tillåten avvikel-se från reglerna).

21

Fastighetsskatt och bostadsräntor räknas inte med i avgiftsunderlaget utan ingår i bostadskostnadsberäkningen.

Ej tillgängliga uppgifter

Om omsorgstagare av någon anledning inte lämnar uppgifter till kommunen får kommunen använda sig av tillgängliga uppgifter, t ex från Försäkringskassan.

4. *Beräkning av avgiftsutrymme*

Avgiftens storlek är beroende av avgiftsunderlaget (nettoinkomsten), förbehållsbelopp (minimibelopp och bostadskostnad) och omfattningen av service och omvårdnad. Avgiften beräknas på den enskildes avgiftsutrymme och avgiftsutrymmet (A) fastställs på följande sätt:

Avgiftsunderlaget (inkomsten (i)) beräknas. Med inkomst avses inkomst efter skatt enligt avsnitt 3.

Hyra/bostadskostnad (h) fastställs och dras från inkomsten.

Minimibeloppet (m) dras från inkomsten.

Beräkningsmodell:

inkomst	+ i
hyra/bostad	- h
<u>minimibelopp</u>	- m
Avgiftsutrymme	= A

5. *Högekostnadsskydd*

Högekostnadsskyddet är den högsta avgift som kommunen får ta ut i avgift för hemtjänst i såväl ordinärt som särskilt boende, dagverksamhet och kommunal hälso- och sjukvård. Den enskildes avgifter får per månad uppgå till högst en tolfedel av 0,5392 gånger prisbasbeloppet enl. 8 kap. 5 § SoL. I 2025 års prisnivå motsvarar det 2642 kronor per månad.

Inom högekostnadsskyddet är den högsta avgiften för hemtjänst 373 kronor per timme i 2025 års prisnivå och timpriset justeras årligen efter förändring av prisbasbeloppet. Avrundning till närmaste heltal kronor.

Hemtjänstbegreppet

I propositionen (2000/01:149, sid 22-23) preciseras hemtjänstbegreppet enligt följande:

”Med serviceuppgifter avses bl a praktisk hjälp i hemmets skötsel, såsom städning, tvätt, hjälp med inköp, ärenden på post- och bankkontor och hjälp med tillredning av måltider samt distribution av färdiglagad mat. Med personlig omvårdnad avses de insatser som därutöver behövs för att tillgodose fysiska, psykiska och sociala behov. Det kan handla om hjälp för att kunna äta och dricka, klä och förflytta sig, sköta personlig hygien och i övrigt insatser som behövs för att bryta isolering eller för att den enskilde skall känna sig trygg och säker i det egna hemmet. Vidare ingår i hemtjänstbegreppet även viss ledsagning respektive avlösning av anhörig”. I undantagsfall beviljas ledsagning som en separat insats se 6.4.

”Syftet med hemtjänsten är sålunda bl a att underlätta den dagliga livsföringen för enskilda personer. Hemtjänsten är inte enbart förbehållen äldre människor och yngre personer med funktionshinder utan riktar sig även till bl a personer med

missbruksproblem eller psykisk sjukdom. Den enskilde kan få hemtjänsten såväl i ordinärt boende som i särskilt boende.”

I hemtjänstbegreppet och därmed i högkostnadsskyddet ingår också vistelse på korttidsplats, larm och boendestöd.

5.1 Avgifter för tjänster som inte ingår i högkostnadsskyddet

- Kost vid vistelse på korttidsplats enl särskild taxa
- Kost vid särskilt boende enligt särskild taxa
- Matdistribution enligt särskild taxa
- Övriga kostpriser på omsorgsnämndens restauranger
- Ledsagning
- Transport av medicin från närmsta apotek till ordinärt boende

6. Avgifter

6.1 Avgift för serviceuppgifter och personlig omvårdnad

Avgiften är 373 kronor (år 2025) per biståndsbeslutad timma enligt beräknad genomsnittstid för utförandet som fastställs i biståndsbeslutet. Avgiften justeras årligen 1 januari och avgiftsförändringen följer prisbasbeloppets förändring. Avrundning sker till närmaste heltal kronor.

Även om biståndsbeslutet fastställer en beräknad genomsnittstid för utförandet är det innehållet i omvårdnaden (arbetsmomenten) som skall fastställas vid behovsbedömningen och i beslut om hjälp i enskilda ärenden. Den enskilde beviljas inte ett visst antal timmar utan erhåller service och omvårdnad inom ramen för den beräknade genomsnittstiden. Tidsåtgången kan variera beroende på aktuella behov, hemtjänstpersonalens utrustning, lagarbete eller av andra skäl.

Städning

Hos enskilda som enbart behöver städning sker städning normalt varannan vecka. Denna städning ingår som en del av service och omvårdnad.

Boendestöd för psykiskt funktionshindrade

Avgift för boendestöd för psykiskt funktionshindrade i ordinärt boende är 225 kronor per månad. Avgiften justeras årligen 1 januari och avgiftsförändringen följer prisbasbeloppets förändring. Avrundning sker till närmaste femtal kronor.

6.2 Vistelse på korttidsplats

Avgift för kost debiteras enligt särskild taxa (147 kronor per dygn). Avgift för det tillfälliga boendet är 33 kronor per dygn. Avgiften inkl kost är därmed 180 kronor per dygn. Avgift för hemtjänst under vistelse på korttidsplats är 88 kronor per dygn.

6.3 Trygghetslarm

Avgift för trygghetslarm i ordinärt boende är 224 kronor per månad. Avgiften justeras årligen 1 januari och avgiftsförändringen följer prisbasbeloppets

förändring. Avrundning sker till närmaste heltal kronor. Trygghetslarm via GSM-modul innebär ett tillägg på 100 kronor per månad.

6.4 Ledsagning

Biståndsbeslutet avser ledsagning för enskild som inte har beslut om hemtjänst med insatsen förflyttning. Beslutet avser enstaka aktiviteter som är av synnerlig vikt för den enskilde och där det föreligger ett behov av personlig omvårdnad som inte kan tillgodoses på annat sätt. Avgiften är 373 kronor (år 2025) per timma. Avgiften justeras årligen 1 januari och avgiftsförändringen följer prisbasbeloppets förändring. Avrundning sker till närmaste heltal kronor.

6.5 Transport av medicin till ordinärt boende

Transport av medicin från närmsta apotek till vårdtagare i ordinärt boende kan inte beslutas som bistånd enligt Socialtjänstlagen. Om personal från omsorgsnämndens verksamhet anlitas är priset detsamma som den lägsta egenavgiften för en tur och returresa med färdtjänst. För närvarande (2025) är priset 80 kronor per transport).

7. Frånvaro

För att avdrag ska göras vid frånvaro ska avbeställning av hemtjänst göras minst 7 dagar i förväg annars debiteras tjänsten. Avbeställning meddelas till personal i utförande arbetslag. Personalen ska därefter vid varje månadsskifte rapportera frånvaron i verksamhetssystemet eller lämna uppgifter på frånvaro till avgiftshandläggaren.

Kravet på avbeställning gäller inte i samband med sjukhusvistelse.

8. Ändring av avgift

Avgiftsunderlaget grundas på aktuella inkomster. Inkomster, som betalas ut av Försäkringskassan, hämtas varje månad från RFV, vilket innebär att avgifter kan ändras under året till följd av att inkomsterna ändrats.

Andra händelser, som kan innebära en förändrad avgift kan t ex vara:

- varaktig förändring av hushållstyp, t ex om ena maken avlider eller flyttar
- ändrat biståndsbeslut
- förändrat boende
- andra inkomstförändringar än första stycket

Omprövning av avgiftsunderlag och avgifter görs därutöver årligen i och med inkomstförfrågan till samtliga omsorgstagare.

Den enskilde är själv skyldig att meddela ändrade förhållanden som påverkar avgiftens storlek.

En ändring av avgiften ska gälla månaden efter den månad då anledning till ändring uppkom. En ändring av avgiften skall dock gälla fr o m samma månad som anledning till ändringen uppkom, om ändringen avser hela den månaden.

Kommunen får ändra minimibeloppet utan att meddela den enskilde om det beror på förändringar i prisbasbeloppet.

Rättelse av avgiftsunderlag kan göras, både till fördel och nackdel för den enskilde, retroaktivt i högst tre månader.

9. *Uttag av faktiska kostnader*

Kommunens faktiska kostnader för lämnat bistånd uttages när biståndet på grund av skadeståndsrättsliga regler eller på grund av försäkring skall bekostas av annan än den som får biståndet.

10. *Individuell prövning*

I de fall där svårighet föreligger att med hjälp av ovan fastställda regler bestämma avgiften äger omsorgsnämnden att individuellt pröva avgiften.

11. *Delegering*

Omsorgsnämnden fattar med stöd av dessa avgiftsbestämmelser beslut om avgiftens storlek för den enskilde.

Omsorgsnämndens beslutsbefogenheter enligt första stycket kan delegeras till avdelning inom nämnden eller till tjänsteman vid omsorgsförvaltningen.

12. *Övrigt*

Vid frågeställningar angående avgifter som inte regleras i dessa tillämpningsanvisningar används riktlinjer i regeringsbeslutet angående avgifter inom äldre- och handikappomsorgen (regeringens proposition 2000/01:149).